

EWANJELISTA (713) *sb m*

-nye (347), -nge- (192), -nie- (154), -ngie- (8), -n-ie- (7), -ngye- (1).

Oba e oraz oba a jasne.

sg N ewanjelista (325). \diamond *G ewanjelisty* (84). \diamond *D ewanjeliście* (5). \diamond *A ewanjelistę* (17). \diamond *I ewanjelistą* (6). \diamond *L ewanjeliście* (8). \diamond *V ewanjelisto* (1). \diamond *pl N ewanjelistowie* (117), ewanjeliści (7); -i *PatKaz III*; -owie : -i *KromRozm I* (2 : 2), *KromRozm II* (7 : 2), *KromRozm III* (1 : 1), *BielKron* (3 : 1). \diamond *G ewanjelistów* (76), ewanjelist (4) *OpecŻyw* (2), *PatKaz III*, *Leop*; ~ -ów(2), -ow (1), -(o)w (73); -ów *BiałKat*; -ów : -ow *MurzNT* (1 : 1). \diamond *D ewanjelistom* (7); -om (1), -(o)m (6). \diamond *A ewanjelisty* (34), ewanjelist(o)w (4); -(o)w *GrzegŚm*; -y: -(o)w *CzechEp* (2 : 3). \diamond *I ewanjelistami* (8), ewanjelisty (1); -ami: -y *CzechEp* (3 : 1). \diamond *L ewanjelistach* (6); -ach(3), -äch (2), -(a)ch (1); -ach *CzechEp* (2), *WujNT*; -äch *KromRozm II*, *RejAp*. \diamond *V ewanjelistowie* (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z. tych samych przykładów) – XVII w.

1. *Autor księgi zwanej Ewangelią; evangelista, qui descripsit Incarnationem Dei a nuntio caelesti denuntiatam Cn* (655) : panna Mariá náywylfá kaznodziéyka byla/ bo apoštoły ij ewaⁿielifty wczyla *OpecŻyw* 187v, 39v; *OpecŻywSandR nlb* 2v; o panye yezufye pyfacz euangelyfzcy opufzczyla od lata narodzenya yego afz do trzydzielnego roku *PatKaz III* 134, 133, 133v; *TarDuch* D6; Ienże wlfępuiąc zafię do chwały Boga oycza zoftawił po łobie wcznie łwe y pifarze to ieft, Apoštoły z Euangeliftami *BielŻyw nlb* 9; jako Ewangeliftowie/ y Paweł S. piśmo nam o tym/ y nawkę ofstawili. *SeklWyzn* d4; *KromRozm I* C3v [2 r.]; *MurzNT* 84; Ale to co od Ewanyeliftow opulfczono/ Pyotr/ Páweł/ drudzy Apoštołowye w liłcyech á pińany fwym napełnili. *KromRozm II* d4v, c3, c4, c4v *marg*, d2, d2v (18); przez ewányelią nie inego nyerozumyeyac/ yedńo to co yeft od ewányeliftow y ápoštołow popińano *KromRozm III* E8v, Av, K5v; Ale ábym temu wierzył/ vkałz ktory to Ewánielifthá/ álbo Apoštoł nápińał? *KrowObr* 200, 19v, 22v, 114, 153, 162; Ale choć ich wiele/ Ewángelią pińáo/ wlfákże iedno czterzey máią fwiádectwo poważne: że po czterzech kráiach fwiátá/ opowiadáią Wiárę o fwięthey Troycy: [...] przetofz y inych Ewángelift Ewángelie odpádły/ y nie fą przyięte/ że niechćieli náznáczoney á zámierzoney liczby płowác/ dla mocy táiemnice. *Leop* *2v, VV v; nieiáki Márek świętego Páwłá wczęń (nie Ewánieliftá) poczawfzy od Laureaku Dunáiem iádác pierwfzy Kriftuřá Báworom opowiedział *BielKron* 288v, 118, 264v, 463; *GrzegRóżn* L3v, L4; *OrzQuin* T4v; *SarnUzn* C2v, C3, D4, *Gr5*; *Rej* 49v, 50, 190, 196v; iáko Mátheufz S. y prawie wfzytscy infzy Ewanyeliftowie świadczą *LeovPrzep* F4; wciecz fie do fwiętey Kroyniki iego [*Chrystusa*] ktorą spifáli włafni Kánclerze iego/ Apoštołowye y Ewanyeliftowie iego *RejPos* 4v; SŁowá thy wfzechmogácego Páná náłzego/ ták iáko ie Ewanyeliftá opowiedá raczy w tey niżey nápińány Ewanyeliey s. *RejPos* 241v, 5, 18, 18v, 19, 20v, 21 (163); *RejPosWiecz*³ 96, 96v; *BiałKat* 113v, 271; *GrzegŚm* 62; Y mogłże Ewángeliftá wfzyftek niebá y źemie Mágełtat y chwałę/ vniženfzymi fłowy ogárnác? *KuczbKat* 35, 35, 160; *WujJudConf* 87; *RejPosWstaw* [143²]; *BudNT przedm* b6v, cv, c7v, k. Ff8v [2 r.], Hh4 [2 r.]; (iáko nie tylko Ewángeliftowie/ ále y Iozef Pifarz Zydwofki świadczy) *CzechRozm* 108v; iż Ewánieliftá ábo duch Boży/ z ktorego oh nádchnienia pińał nigdzie łam z łwey ofoby iákoby teź tę rzecź twierdząc/ nie zowie Iozeffá oycem IEzufełwym/ áni teź Iezufá fynem Iozeffowym *CzechRozm* I60v, 35, 44, 58, 59v, 143v [2 r.] (31); *SkarJedn* 43, 65, 75 [3 r.], 179; *SkarŻyw* 114, 597; *MWilKHist* A2, Bv, D4;

żeć y Ewanieliſtowie y Chriſtus pan/ y Apoſztołowie/ gdy co mowili y piſáli/ zawnždy fię do piſmá ſ. wćiekáli *CzechEp* 137, 69, 104,126, 137, 140 (29); *NiemObr* 39, 40, 89, 93, 105 (7); *LatHar* 41, 174, 426, 473, 604, 654; *KoſakSzczęſł* B4v; Piotr Apoſtoł tylko; á Ian y Apoſtoł y Ewángeliſtá/ y prorok. Apoſtoł/ iż piſał do koſciołow/ iáko náuczyciel: Ewángeliſtá/ iż księgi Ewángeliey złożył *WujNT* 300, *przedm* 6, 10, 32 [2 r.], s. 3 [2 r.], 4 (24); *SkarKaz* 117b, 122a, 154a, 155a [2 r.], 242a (12); *SkarKazSej* 665a.

Wyrażenia: »piąty ewangelista« = *Luter* (1): Lecż to iefzczę wietſza/ że wſzyſcy Doktorá Lutrá zálecáią mężem Bożym/ Piątym Ewángeliſtą/ Heliaſzem y Dánielem/ y pełnym Duchá ſ. zowiąc. *WysKaz* 38.

»ewangelista ſwięty« [szyk 73 : 13] (86): *OpecŻyw* 114v; *MurzNT* 8v; *BielKron* 96, 138, 185 *marg*; *RejAp* 45v, 87v; Słuchayże co tu dáley Ewányeliſtá ſwięty piſzé. *RejPos* 206, 18, 69v, 118v, 120v, 121 [2 r.] (62); Szeroko S. Ewángeliſtá Páná Chriſtuſowego Národzenia Hiſtoryą opiſał *KuczbKat* 35, 40; Iako dáleko od ſwiadectwa Ewanieliſty ſ: przekład 70 tłumáczow/ iaſna rzecz iefť *BudNT* Hh6v; *SkarŻyw* 363; *LatHar* 39, 75, 259, 340; Ewángelią o S. Ewángeliſtách. *WujNT* 233 *marg*, *przedm* 6 [2 r.], s. 4, 404, 417; *SkarKaz* 122a, 155a, 204a.

Zestawienia: »czter(z)ej ewangelistowie« [szyk 17 : 1] (18): *SeklWyzn* f4v; *BibRadz* I 2b *marg*; *BO*nifácycus ofmy [...] wítawił fwięćic fwięta czterzech Ewányeliſtow *BielKron* 185; *RejAp* 50; *WujJud* 80; *CzechRozm* 97; *StryjKron* A, 180; *CzechEp* 306; *ReszPrz* 44; *LatHar* 315; Przez Ewángelią nie rozumiey tylko piſmá czterzech Ewángeliſtow: ále wſzytkie piſmá Apoſtolſkie/ y cokolwiek iedno Pan Chriſtus wowił [!] ábo czego wczyl. *WujNT* 155, *przedm* 26, 32 *marg*, 41, s. 849 [2 r.], Yyyyy3.

»historyja ewangelisty(-ow) ſwiętego(-ych)« = *Ewangelia* (2): *RejPos* 303v; Przypátrzywſzy ſie temu pilnie z Hiſtoryey Ewángeliſtow ſwiętych y z Piſmá Apoſtolſkiego y z właſnych liſtów Piotrá S. iáką náukę ten Apoſtoł Boży [...] zoſtawił *WujJudConf* 22v.

»Jan ſwięty (apostoł i) ewangelista, Jan (apostoł i) ewangelista (ſwięty), ſwięty (a. błogofławiony) Jan (apostoł i) ewangelista, (apostoł i) ewangelista Jan (ſwięty), ewangelista ſwięty Jan« (27 i 23 : 16 i 6 i 1): *OpecŻyw* 40v, 48, 176v; *PatKaz* III 138; *KromRozm* III O; przes zaſlugi Błogofławionego Ianá Apoſtołá twego y *EKrowObr* 97v; *SWięty* Ian Ewángeliſtá/ był od ſtárych Grekow Ianem Theologiem przezwan/ dla iego Boſkiey náuki *Leop* VV v, *2v, VV v; Tegoż czáfu wielebny Iákub Apoſtoł/ brát rodzony Ianá Ewányeliſty/ przyſzedł do Hiſzpániey. *BielKron* 141 v, 137, 139, 148 [2 r.], 149 [2 r.], 201 (12); *GrzegRóżn* H; *RejAp* AA3, AA6v; Co ſzyrzey wſtyczyłs s tey Ewányeliey ſwiętey ktorá iefť nápiſaná przez Ianá ſwiętego Ewányeliſtę *RejPos* 11v, 13, 41, 103, 242, 273v (10); *BialKat* 273v, 373v; *KuczbKat* 30; *WujJud* A5, A5v; *RejPosWstaw* [21²], [143³]; *BialKaz* F3; *CzechRozm* 26v; *SkarJedn* 87; *SkarŻyw* 59, [407] [3 r.], 408 *Žp*, 472; Lecż niź fię co o Ewanieliſcie Ianie powie/ trzeba pierwey nieco krotko Ianá Ponurzyciela przypomionać. *CzechEp* 303, 276, 306; *LatHar* ++6v, 261, 435, 436, 503, 551; *WujNT* *przedm* 31, 32, s. 299 [2 r.], 300 *marg*, 318 (12); *Powod* 31; Nákoniec ſam Ewángeliſtá ſ. Ian zá cudo to wyſzćie ono przyznawa *SkarKaz* 204b.

»Łukasz ewangelista (ſwięty), ewangelista Łukasz (ſwięty), ſwięty Łukasz ewangelista, ſwięty ewangelista Łukasz, Łukasz ſwięty ewanj elista« (8 : 6 : 5 : 1 : 1): *Leop* *2v; *LVkaſz* Ewányeliſtá y zwolennik/ rodzáiem s Syryey z miáſtá Antyochiey/ wczony w Láćińſkim y w Greckim ięzyku/ s

Pawłem s. chodził *BielKron* 143v, 139, 471; Lukasz Ewanyelista święty napisał w księgach spraw á dzyeiow Apósthólkich/ tymi słowy. *RejPos* 282, 170, 220v, 287v, 347v; *BialKat* 91; Święty Lukasz Ewanyelista obrázky Panny Máryey [...] málował *WujJud* 46; *BudBib* A; *CzechRozm* 108v, 151v; Napisał to o S. Pawle Lukasz Ewanyelista w Dzieiach Apósthólkich *LatHar* 120, + +5, 433, 434; *WujNT* 394 *marg*, 638 *marg*; *SarnStat* 725.

»Marek ewanjelista (święty), święty (a. błogosławiony) Marek (apostoł i) ewanjelista, Marek święty ewanjelista« (11 : 8 : 2): *LibLeg* 11/78v; *Goski* A8; *BielKron* 139, 142v *marg*, 143v, 364, 457, 471; *SienLek* T4v; *RejPos* 254; Márek Ewanyelista Piotra w Rzymie słucháiąc/ prószony od Rzymian Ewanielią swoię napisał *SkarJedn* 88, 185; *SkarŻyw* 361, 362 *żp*, 363 [2 r.]; BO że/ któryś błogosławionego Márka Ewanyelistę twego/ słką rozgłaszenia Ewanyeliey twoiey włąwił *LatHar* 429, ++1, ++2v, 429; Napisan y dan w Korczynie w Piątek w dzień świętego Márka Apósthóla y Ewanyelisty *SarnStat* 220.

»Mateusz (apostoł i) ewanjelista (święty), Mateusz święty (apostoł i) ewanjelista, święty Mateusz (apostoł i) ewanjelista, święty (a. błogosławiony) (apostoł i) ewanjelista Mateusz« (10 : 4 : 2 : 1): *Leop* AAA4v; *MAttheusz* Apósthóla y Ewanyelista/ żyd z narodu Iudá/ y z iáwnogrześników/ to iest ze cła poboru/ wstąpił ná stolec święty po wstąpieniu Pána Kryśtułowym w niebo. *BielKron* 144, 467v, L111v; *LeopPrzep* H3; Co słyrzey zrozumieś s tey Ewanyeliey świętey/ którą napisał *MAttheusz* Ewanyelista tymi słowy. *RejPos* 25, 250v, 287, 323v, 324 *zp*, 325 *zp*; *CzechRozm* 162; *LatHar* 433 [2 r.]; iż to nie *MAttheusz* Ewanyelista ś. piśał; ále iákiś próftak *WujNT* 4, *przedm* 6, s. 5.

Szeregi: »ewanjelista, (a) kanclerz Pański (a. tajemnic bóstwa, niebieskich)« [*szyk* 2 : 1] (3): frogie dokończenie tey przypowieści Pána nášzego którą nam thu na piśmie zostáwił raczył przez Ewanyelistę swoiego/ á prawdziwego Kánclerzá tháiemnic Bósthwa słwego *RejPos* 246v, 161, 221v.

»ewanjelistowie i (abo) pisarze Boży (a. Nowego Testamentu)« (2): I piśze iesttze w drugim kazaniu tenże Bárálet/ łromocąc Ewanielisty y piśarze Boże/ iż niedbále Ewanielié Święte spifáli. *KrowObr* 146; *CzechRozm* 125.

Przen: *Ewangelia* (53) : V ktoregoż to Ewanyelisty napifano yest? *KromRozm* II d4, o4; *BielKron* 143v; *LeopPrzep* G2v; Częstkroc Pan wżędy w piśmie świętym powtarza obietnicę strážnego sładu swoiego [...] Iáko y v Dánielá málo nie tymifz słowy y v Dawidá y v Ewanyelistów to powtarzác raczy. *RejAp* 125v, 3; *RejPos* 113v, 128; *KuczbKat* 175; *RejZwierc* 173; A ták chcefzli wiedzieć ktore księgi prawdziwze sł na tem mieyfcu/ weyrzy do drugich Ewanielistów/ gdzie tęż hiłtoriá wypifuiá/ á hnet obaczyfz że Márek y Lukasz ták to napifáli *BudNT* *przedm* c7, *przedm* b2 [2 r.], e7v; o tym czętko Ewanielisty y Páwła czytam *CzechRozm* 260v; íkoro w słrawy Apósthólskie pórzy oko pobożne/ [...] toż tęż w nich naydzie/ co y w stárym Teftámenie co tęż y w Ewanyelistách. *CzechEp* 308, 137, 153, 308, 314; *WujNT* *przedm* 26 *marg*, 33, s. 11 [2 r.], 115; *SkarKaz* 38a.

Wyrażenie: »ewanjelista(-owie) święty(-ci)« [*szyk* 10 : 1] (11): Żywot pana lezu Kriřta [...] wedle Ewanielist świętych/ [...] krotko sebrany. *OpecŻyw* 1, *kt*; O troich doctorach abo vczonych wżákonie v świętych Euangeliřtwów [!] czytámy *MurzNT* 173v, *kt*, A2, A4; *KrowObr* 179; Na dzyeń Rozpámięthywania Męki Pána nášzego/ Hiłtoriá/ z Ewanyelistów Świętych krotce zebrána. *RejPos* 99v, 312v; *NiemObr* 31; *WujNT* *kt*.

Zestawienia: »czterzej (a. szterzej) ewanjestowic« [szyk 11 : 1] (12): *MurzNT kt*; że iuż czterzei Ewangelistowie święci/ pierwżá część Teftamentu nowego/ íą terás ięzykiem Polłkim/ za wielkim ítaraniem i nákladem moim/ wydrukowani *MurzNTSekl A2*; *KrowObr* 230v; *OrzQuin* K4; *GrzegŚm* 15 *marg*; Náprzod czterzej Ewanielistowie/ Po nich Dzieie Apoftolłkie/ Więc 13. listow Páwłowych. *BudNT przedm d2v*; *MWilkhist kt*; *CzechEp* 154; *LatHar* 315, 356; *WujNT przedm* 26, 33.

»Jan ewanjestowic« (1): A v Ianá Ewanielisty Ioan: 1. v 32. ták czytamy *CzechRozm* 256v.

»Marek ewanjestowic« (2): Tego swiádectwá/ ktorem z piątych ksiąg Moyżeszowych przywiódł naydzień v Márká Ewangelisty powtorzenie. Marci 12. v 29. *CzechRozm* 4, 256v.

»Mateusz ewanjestowic« (3): Przemowá ná Mátheufzá Ewangelistę. *Leop* *2v; *LeovPrzep* F, G4.

2. *Głosciel, szerzyciel ewangelii, nauczyciel wiary, kaznodzieja; ewangelista Vulg* [*Euangelista in Bibliis est Euangelii praeco Mącz 109a*] (55) : *KromRozm III* G8, H7; Ewanielistowie íą/ ktorzy Ewanielią Świętą przepowiedáią/ tho ieft dobre pofelłthwo ípráwuią *KrowObr* 4, 3v, 4 [3 r.], 36v, Rr3; Owom íą ieft/ á miáftu Ieruzále^m dam Ewangelistę. *Leop Is* 4-1/27, *2.Tim* 4/5; Y tenze dáł niektore Apoftoły/ á drugie Proroki/ drugie záfię Ewanielisty/ niektore theż pásterze/ y wczýciele. *BibRadz Eph* 4/11; EZáiałz wielki Prorok [...] ktorego Ieronim s. piŕze być zá iednego Ewányeliste/ iż íawnie o przyściu Pána Kryftufowym kładzye/ o narodzeniu/ vmęczenyu dobrowolnym/ y o wezwaniu cudzego ludu/ to ieft/ krześcian Im wierze krześciánłkiey. *BielKron* 93v; *OrzQuin* X, Xv; *SarnUzn* D8; *RejPos* 288v, 317v; Ale pytam ía was Ewangelikowie mili/ czemuście w ty^m Ewangelisty Doktorá wálzego Lutrá odstąpili *WujJud* 52v; Ktoż to kiedy słychał/ áby kto zwał ofiárą przepowiedanie Ewangeliey. Lecż ci Ewangelistowie mili ná tę íwá Ewangelíą chwálebną íáko ná ofłá íákiego włyztłko wkładáią. *WujJud* 245v, 13v, 75; *RejPosRozpr* [c2] [4 r.], e3 [5 r.]; *CzechRozm* 249v; *SkarJedn* 79; *NiemObr* 43; íáko my od czterech Ewangelistow woley íię BOżey dowiáduiemy/ ták on [.Luter] czwartego Ewangelistę íwego mieć muíal [...] Dyablá z pieklá *ReszPrz* 44; Philippá [...] nie prze to Ewangelistá názywano/ żeby kiedy piłal Ewangelíą: ále iż íą pilnie opowiedał. (*marg*) Ewangelistá. (-) Íáko y Páweł Tymotheufzá nápomina/ áby vrząd Ewangelisty wykonał/ nie w piłaniu/ ále w opowíádaniu Ewangeliey. *WujNT* 486; Ale ty czuy/ we włyztłkim prácu/ ípráwuy wczýnek Ewangelisty (*marg*) ábo káznodzieie. (-)/ vłługowanie twoie wypełniay *WujNT 2.Tim* 4/5; Ewangelistá pod čás znáczy káznodzieię. *WujNT Yyyyy3, Act* 21/9, *Eph* 4/11; Zeby ták było/ swiádká nie przekonánego/ Ewangelistę y proroká Fráncufłkiego Ianá Kálwiná przywodzię *WysKaz* 30; Bo do Ewangeliey piłaney muíi być żywy Ewangelistá/ ktorzyby íą opowiedał/ y wykłádał/ y od błędow y potwarzy fáłszerzow broníł y oczýściál. *SkarKazSej* 698a.

Wyrażenia: »nowi ewanjestowic« = *ewangelicy* [szyk 3 : 1] (4): Tákżec wyele rzeczy w wítawách y zwyczáyoch kofłcyelnych cí nowi Ewangelistóci zá ábufus máyą *KromRozm I O, Cv*; *KromRozm III* G6; PAttrze tych miłych Apoftolow y Ewangelistow nowych Bezy/ y íákiegoś Phárellá *WujJud* 262.

»prawdziwy, prawy ewanjestowic« [szyk 5 : 1] (5 : 1): Z dżisieyłzych słow Pánłkich cztery znáki wyczerpnáć/ po ktorych poznáć prawdziwe Ewangelisty/ y ty fáłzywe Ewangeliki íemi wytknáć możem. *SkarKaz* 240b, 240a, 241a [2 r.], 241b, Oooob.

»starzy ewanjestowie kościelni« = *katolicy* (1): A ielli rzeką/ iż y my ftarzy Ewángeliftowie kościelni cudow nie czynim: odpowiadamy im/ iż dofyć ná tym iż my cudá oycow náfzych [...] vkázuiemy *SkarKaz* 241a.

Szereg: »ewanjest i kaznodzieja« (1): O czterech znákách prawdziwych Ewángeliftow y káznodziey *SkarKaz* 240a.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (3) : *Murm* 2; *Euangelifta*. *Ewangelier*. *Ewángeliftá*. *Mymer*¹ 2v; *Mymer*² 1v.

Cf **EWANJELIK**

MB